

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курортологія

вибірковий освітній компонент
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем
вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»
мова навчання – українська

Рекомендовано кафедрою менеджменту
на 2021- 2022 навчальний рік.

Протокол від «31» серпня 2021 року

№ 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Курортологія»

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Курортологія» розкриває теоретичні та практичні основи курортології і санаторно-курортного лікування. Формування сучасного ринку санаторно-курортних послуг зумовлене зростанням популярності здорового способу життя і потреби населення в якісних і відповідних за ціною курортно-оздоровчих послугах. Сьогодні все більше уваги приділяється використанню природних лікувальних факторів, як в умовах перебування в санаторно-курортних закладах, так і в домашніх умовах.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Грабар Наталія Сергіївна, старший викладач кафедри менеджменту, к.держ.упр.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, Робочий номер телефону – 707-18-02
E-mail	grabarns@gmail.com
Наукові інтереси	- ефективність менеджменту в туристичній діяльності; - маркетинг у туризмі; - система комунікації в управлінні організаціями туристичної галузі
Професійні здібності	- туристична індустрія, - методика створення туристсько-екскурсійних маршрутів, - функціонально-територіальна організація туристсько-екскурсійної діяльності, - формування сучасного ринку санаторно-курортних послуг
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=lgvdj94AAAAJ&hl=uk ORCID: 0000-0002-8529-3505

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Курортологія» проводяться згідно із затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 15.00 до 16.00 в аудиторії № 5 Навчально-науково-виробничого центру НУЦЗУ. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти (далі – здобувач) в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: ознайомлення здобувачів із теоретичними та практичними основами курортології і санаторно-курортного лікування, провідними лікувальними методиками й особливостями лікувально-оздоровчого туризму, специфікою матеріально-технічної бази санаторно-курортних і оздоровчих закладів відповідно до їх функціонального призначення, надання знань щодо нормативно-правового регулювання курортної справи в Україні та ефективного управління діяльністю санаторно-курортних закладів.

Вивчення дисципліни «Курортологія» забезпечує засвоєння матеріалу таких дисциплін загальної підготовки, як «Планування й організація туристичного бізнесу» та «Спеціалізований туризм».

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти денна
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	вибіркова професійна
Рік підготовки	4-й
Семестр	7-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	5
- кількість модулів	
- загальна кількість годин	150
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	30
- практичні заняття (годин)	40
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	80
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Курортологія», ґрунтується на знаннях, набутих здобувачами в результаті вивчення низки дисциплін загальної підготовки та дисциплін спеціальних циклів на попередніх етапах навчання, таких як: «Психологія», «Іноземна мова», «Основи туризмознавства», «Інформаційні системи та технології в туристичній галузі», «Підготовка з надання домедичної допомоги», «Організація туристичного обслуговування»,

«Організація анімаційної діяльності».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Туризм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

— досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	ПР01
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	ПР02
Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.	ПР03
Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.	ПР06
Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт	ПР07
Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.	ПР09
Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами) на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.	ПР11
Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.	ПР12
Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	ПР14
Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.	ПР15
Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	ПР18
Дисциплінарні результати навчання	
Набуття вмінь і знань щодо визначення об'єкту, предмету та головних завдань навчальної дисципліни.	
Засвоєння понятійно-категоріального апарату дисципліни.	
Формування уявлення про провідні лікувальні методики й особливості лікувально-оздоровчого туризму.	
Обґрунтування теоретико-методологічних засад .	
Аналіз нормативно-правового регулювання курортної справи в Україні.	
Ознайомлення зі специфікою матеріально-технічної бази санаторно-курортних і оздоровчих закладів відповідно до їх функціонального призначення.	

Висвітлення тенденцій сучасного світового та національного досвіду в галузі санаторно-курортної справи.	
Набуття вмінь ефективного управління діяльністю санаторно-курортних закладів	
Аналіз нормативно-правового регулювання курортної справи в Україні комплексної	

— формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК02
Здатність працювати в міжнародному контексті.	ЗК07
Навички міжособистісної взаємодії.	ЗК12
Очікувані компетентності з дисципліни	
Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.	ФК26

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ КУРОРТОЛОГІЇ

Тема 1.1. Курорти: поняття, функції, види, інфраструктура

Вступ. Структура навчальної дисципліни, її мета та завдання.

Визначення поняття «курортологія». Об'єкт, предмет, задачі та функції курортології. Основні типи курортів за характером природного лікувального фактора.

Тема 1.2. Курортна справа в системі охорони здоров'я та лікувально-оздоровчому туризмі

Види курортної діяльності. Завдання курортної справи. Принципи державної політики у сфері курортної справи. Курортно-рекреаційний продукт. Санаторно-курортні (оздоровчі) послуги. Складові санаторно-курортного продукту.

Тема 1.3. Курортологія: визначення, завдання, напрямки

Завдання курортології. Основні розділи курортології. Історія розвитку санаторно-курортної справи.

МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ МЕДИЧНОЇ КЛІМАТОЛОГІЇ

Тема 2.1. Поняття та завдання медичної кліматології. Поняття клімату.

Основні групи кліматичних факторів. Класифікація кліматоутворювальних факторів. Класи захворювань, пов'язаних із дією клімато-метеорологічних і геофізичних чинників. Типи погодних умов, що впливають на здоров'я людини. Основні методи кліматотерапії.

Тема 2.2. Типи клімату й погоди та їх вплив на організм людини: адаптація, акліматизація, загартовування. Фізичні та фізіологічні основи дозиметрії й дозування кліматолікувальних процедур. 5 Курортні ландшафти та їх використання в рекреаційних цілях

Тема 2.3. Основи бальнеології та бальнеотехніки.

Лікувальна дія прісної води на організм людини. Гідротерапія. Визначення та основні поняття бальнеології. Основні методи бальнеологічного лікування. Бальнеотехніка: предмет, завдання, технологічні схеми

МОДУЛЬ 3. ОСНОВИ КУРОРТОЛІКУВАННЯ

Тема 3.1. Основи грязелікування.

Лікувальні грязі: поняття та класифікація. Особливості оздоровчої дії лікувальних грязей на організм людини. Методики проведення грязелікувальних процедур.

Тема 3.2. Лікування глиною в курортній практиці. Псамотерапія.

Цілющі властивості й хімічний склад глини. Види лікувальної глини та їх використання в курортній практиці. Псамотерапія.

Тема 3.3. Термотерапія в санаторно-курортному лікуванні.

Термотерапія: поняття, сутність, різновиди. Парафінолікування. Озокеритолікування. Лікування нафталанською нафтою. 5 Лікувальна дія пари.

МОДУЛЬ 4. ФІТОТЕРАПІЯ Й АПІТЕРАПІЯ В КУРОРТНІЙ ПРАКТИЦІ

Тема 4.1. Фітотерапія: поняття, лікувальні форми. Апітерапія: лікування медом і продуктами бджільництва. Цілющі властивості меду та його використання при хворобах людини.

Тема 4.2. Преформовані та рідкісні лікувальні курортні фактори.

Фізіотерапія: поняття і сутність. Штучні фізичні фактори, що використовують у курортній лікувальній практиці. Методи апаратної фізіотерапії. Використання рідкісних і нетрадиційних методів лікування.

МОДУЛЬ 5. ОСНОВИ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ

Тема 5.1. Лікувальна фізична культура. Лікувальний масаж.

Рухова активність в умовах курорту. Основи лікувальної фізичної культури (ЛФК). Форми занять ЛФК. Масаж у комплексі санаторно-курортного лікування. Основні види масажу

Тема 5.2. Особливості організації лікування хвороб людини в умовах курорту. Специфіка санаторно-курортного лікування. Види санаторно-курортних закладів. Функціональна структура санаторно-курортних закладів та їх матеріально-технічна база

Тема 5.3. Управління санаторно-курортними закладами.

Правове-регулювання діяльності санаторно-курортних закладів. Кадровий склад закладів санаторно-курортного комплексу. Організація дозвілля в санаторно-курортних закладах: анімаційний сервіс. Забезпечення якості й ефективності діяльності санаторно-курортних закладів

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти – очна (денна)					
	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
Лекції		Практичні (семінарські) заняття	Лабораторні заняття (інші види занять)	Самостійна робота	Модульна контрольна робота (МКР)	
7- й семестр						
Модуль 1. Основи курортології						
Тема 1.1. Курорти: поняття, функції, види, інфраструктура	10	2	2		6	
Тема 1.2. Типи клімату й погоди та їх вплив на організм людини	9	2	2		5	
Тема 1.3. Курортологія: визначення, завдання, напрямки	11	2	4		5	
Разом за модулем 1	30	6	8		16	МКР № 1
Модуль 2. Основи медичної кліматології						
Тема 2.1. Поняття та завдання медичної кліматології. Поняття клімату.	11	2	4		5	
Тема 2.2. Типи клімату й погоди та їх вплив на організм	9	2	2		5	

людини.						
Тема 2.3. Основи бальнеології та бальнеотехніки	10	2	2		6	
Разом за модулем 2	30	6	8		16	МКР № 2
Модуль 3 Основи курортолікування.						
Тема 3.1. Лікувальні грязі: поняття та класифікація.	9	2	2		5	
Тема 3.2. Лікування глиною в курортній практиці. Псамотерапія.	11	2	4		5	
Тема 3.3. Термотерапія в санаторно- курортному лікуванні.	10	2	2		6	
Разом за модулем 3	30	6	8		16	МКР № 3
Модуль 4 Фітотерапія й апітерапія в курортній практиці						
Тема 4.1 Фітотерапія: поняття, лікувальні форми. Апітерапія	15	2	4		9	
Тема 4.2 Преформовані та рідкісні лікувальні курортні фактори	15	2	4		9	
Разом за модулем 4	30	4	8		16	МКР № 4
Модуль 5 Основи санаторно-курортного лікування						
Тема 5.1	10	2	4		4	

Лікувальна фізична культура. лікувальний масаж						
Тема 5.2 Особливості організації лікування хвороб людини в умовах курорту.	10	2	2		6	
Тема 5.3 Управління санаторно-курортними закладами	10	4	2		4	
Разом за модулем 5	30	8	8		16	МКР № 5
Разом	150	30	40		80	

Теми семінарських занять – не передбачено навчальним планом

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Курорти: поняття, функції, види, інфраструктура	2
2.	Типи клімату й погоди та їх вплив на організм людини	2
3.	Курортологія: визначення, завдання, напрямки	4
4.	Поняття та завдання медичної кліматології. Поняття клімату.	4
5.	Типи клімату й погоди та їх вплив на організм людини.	2
6.	Основи бальнеології та бальнеотехніки	2
7.	Лікувальні грязі: поняття та класифікація.	2
8.	Лікування глиною в курортній практиці. Псамотерапія.	4
9.	Термотерапія в санаторно-курортному лікуванні.	2
10.	Фітотерапія: поняття, лікувальні форми. Апітерапія	4
11.	Преформовані та рідкісні лікувальні курортні фактори	4
12.	Лікувальна фізична культура. лікувальний масаж	4
13.	Особливості організації лікування хвороб людини в умовах курорту.	2
14.	Управління санаторно-курортними закладами.	2
	Разом	40

Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань – не передбачено навчальним планом

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- тести;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою – ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуальне опитування, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань, модульної контрольної роботи, тестів.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість	Максимальний	Сумарна

		навчальних занять	бал за вид навчального заняття	максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	4	1	4
	практичні заняття*	4	4	16
	за результатами виконання модульних робіт (модульний контроль)*	1	5	5
Разом за модуль 1				25
Модуль 2	лекції	4	1	4
	практичні заняття*	6	4	24
	за результатами виконання модульних робіт (модульний контроль)*	1	5	5
Разом за модуль 2				33
Модуль 3	лекції	3	1	3
	практичні заняття*	3	4	12
	за результатами виконання модульних робіт (модульний контроль)*	1	5	5
Разом за модуль 3				17
Конспект лекцій				5
Разом за поточний контроль				80
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				-
III. Підсумковий контроль (екзамен, диференційний залік, курсовий проєкт (робота)*)				20
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Пояснення:* види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми освітнього процесу: поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час

аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за самостійну роботу; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо.

Поточний контроль.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на лекційному занятті (*оцінюється в діапазоні від 0 до 1 балів*):

1 бал – здобувач приймає активну участь в обговоренні теоретичних та практичних питань, демонструє здатність самостійного пошуку відповідей, здійснення аналізу наданого матеріалу, надає правильні відповіді на питання викладача;

0 балів – здобувач не приймає участь в обговоренні питань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (*оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів*):

4 бали – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Розвиває власну думку, самостійно добирає приклади;

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності;

2 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки;

1 бал – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань та практичних завдань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення.

Викладачем оцінюється самостійність думок, логіка викладу та якість аргументації, повнота розкриття навчальних питань, культура мовлення і

діалогу, використання навчальної, наукової та спеціальної літератури, вміння виділяти головне, узагальнювати, робити висновки.

Модульний контроль.

Модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів за період навчання. Здійснюється шляхом проведення тестування або письмових контрольних робіт під час аудиторних занять.

Тестування – метод оцінювання навчальних досягнень здобувачів, допомагає виявити наявність певних знань, умінь і навичок, засвоєних здобувачами під час аудиторних занять. Застосовуються тестові завдання закритої (з вибором однієї або кількох правильних відповідей) та відкритої (не мають запропонованих варіантів відповідей) форми. Тестування складається з окремих тестів. Тести охоплюють набір завдань, що відповідають структурі та змісту змістового модуля навчальної дисципліни.

Контрольна робота – письмова робота, виконана студентом за відповідною темою. В роботі має бути розкритий зміст теоретичних питань, визначених викладачем. Тривалість виконання контрольної роботи – 1 академічна година. Роботи виконуються у присутності викладача. Контрольні роботи перевіряються викладачем протягом тижня, після чого оголошуються оцінки.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт (*оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів*):

5 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, розвиває власну думку, самостійно добирає приклади. Правильно вирішив усі тестові завдання;

4 бали – здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань;

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності. Правильно вирішив половину тестових завдань;

2 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив меншість тестових завдань;

1 бал – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань та практичних завдань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення. Не вирішив жодного тестового завдання.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в усній формі – екзамену.

Кожна відповідь на екзамені складається з трьох теоретичних питань. Відповідь повинна містити: формулювання сутності основних понять, сутності, структури і функцій інфраструктури туризму, концептуальних засад становлення, розвитку, організації та функціонування загальної та спеціальної інфраструктури туризму, порівняння українських, європейських та світових практик із організації взаємодії туристичних підприємств із підприємствами, що надають послуги перевезення, розміщення та харчування в туризмі, а також формулювання висновків. Питання оцінюються за повнотою відповіді.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (*оцінюється від 0 до 20 балів*):

17–20 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

13–16 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

9–12 балів – у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але поверхово аналізує матеріал без глибокого всебічного аналізу, без обґрунтування та аргументації, при цьому допускає окремі суттєві неточності та помилки.

5–8 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1–4 балів – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості теоретичних питань. Відповіді загальні, при цьому допускаються суттєві помилки.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Курорти: поняття, функції, види, інфраструктура
2. Структура навчальної дисципліни, її мета та завдання.
3. Визначення поняття «курортологія». Об'єкт, предмет, задачі та функції курортології.
4. Основні типи курортів за характером природного лікувального фактора.
5. Види курортної діяльності. Завдання курортної справи.
6. Принципи державної політики у сфері курортної справи. Курортно-рекреаційний продукт.
7. Санаторно-курортні (оздоровчі) послуги. Складові санаторно-курортного продукту.
8. Завдання курортології. Основні розділи курортології.
9. Історія розвитку санаторно-курортної справи.
10. Поняття та завдання медичної кліматології.
11. Поняття клімату.
12. Основні групи кліматичних факторів. Класифікація кліматоутворювальних факторів.
13. Класи захворювань, пов'язаних із дією клімато-метеорологічних і геофізичних чинників.
14. Типи погодних умов, що впливають на здоров'я людини.
15. Основні методи кліматотерапії.
16. Типи клімату й погоди та їх вплив на організм людини: адаптація, акліматизація, загартовування.
17. Фізичні та фізіологічні основи дозиметрії й дозування кліматолікувальних процедур.
18. Курортні ландшафти та їх використання в рекреаційних цілях.
19. Лікувальна дія прісної води на організм людини. Гідротерапія.
20. Визначення та основні поняття бальнеології.
21. Основні методи бальнеологічного лікування.
22. Бальнеотехніка: предмет, завдання, технологічні схеми.
23. Лікувальні грязі: поняття та класифікація.
24. Особливості оздоровчої дії лікувальних грязей на організм людини.
25. Методики проведення грязелікувальних процедур.
26. Цілющі властивості й хімічний склад глини.
27. Види лікувальної глини та їх використання в курортній практиці.
28. Псамотерапія.
29. Термотерапія: поняття, сутність, різновиди.
30. Парафінолікування.
31. Озокеритолікування.
32. Лікування нафталанською нафтою.
33. Лікувальна дія пари.
34. Фітотерапія: поняття, лікувальні форми.
35. Апітерапія: лікування медом і продуктами бджільництва.
36. Цілющі властивості меду та його використання при хворобах людини.

37. Преформовані та рідкісні лікувальні курортні фактори.
38. Фізіотерапія: поняття і сутність.
39. Штучні фізичні фактори, що використовують у курортній лікувальній практиці.
40. Методи апаратної фізіотерапії.
41. Використання рідкісних і нетрадиційних методів лікування.
42. Лікувальна фізична культура.
43. Лікувальний масаж.
44. Рухова активність в умовах курорту.
45. Основи лікувальної фізичної культури (ЛФК).
46. Форми занять ЛФК.
47. Масаж у комплексі санаторно-курортного лікування.
48. Основні види масажу.
49. Особливості організації лікування хвороб людини в умовах курорту.
50. Специфіка санаторно-курортного лікування.
51. Види санаторно-курортних закладів.
52. Функціональна структура санаторно-курортних закладів та їх матеріально-технічна база.
53. Управління санаторно-курортними закладами.
54. Правове-регулювання діяльності санаторно-курортних закладів.
55. Кадровий склад закладів санаторно-курортного комплексу.
56. Організація дозвілля в санаторно-курортних закладах: анімаційний сервіс.
57. Забезпечення якості й ефективності діяльності санаторно-курортних закладів.
58. Основні методи і способи (інструменти) впливу на ефективність роботи підприємств санаторно-курортного комплексу.

Під час проведення екзамену викладач оцінює також якість і повноту викладення матеріалу в конспекті здобувача. Конспект лекцій – це стислий писаний зміст/виклад курсу лекцій однієї навчальної дисципліни; систематично, коротко, логічно й зв'язано передає зміст лекцій курсу; спосіб роботи з текстом, мета якого – зафіксувати й опрацювати його. Кожний здобувач зобов'язаний вести конспект на кожній лекції, стисло занотовуючи поданий викладачем матеріал.

Критерії оцінювання змісту конспектів лекцій здобувача (*оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів*):

5 балів – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем у повному обсязі; здобувач глибоко та всебічно володіє матеріалом конспектом, легко орієнтується у ньому;

4 бали – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем у повному обсязі; здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних

питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

3 бали – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем не в повному обсязі; в цілому здобувач володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

2 бали – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем не в повному обсязі; здобувач також не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, орієнтуючись у ньому з великими труднощами, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал лекції, допускаючи при цьому помилки;

1 бал – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем частково; поверхневим є володіння здобувачем навчальним матеріалом, він не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0 балів – конспект лекцій з навчальної дисципліни відсутній.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Здобувач зобов'язаний наполегливо оволодівати знаннями, на занятті бути уважним, брати активну участь у роботі під час занять, бути попередньо підготовленим до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконувати всі завдання.

2. Здобувач повинен сумлінно виконувати розклад занять з навчальної дисципліни. Пропуски занять без поважної причини та запізнення на заняття не допустимі (здобувачі, які запізнилися, до заняття не допускаються).

3. Здобувач має бути дисциплінованим й організованим, дотримуватись правил суспільного життя. Розмовляти, повертатися та вставати з місця на заняттях можна лише з дозволу викладача. Здобувач не повинен на занятті заважати підказками, виправляти відповідь товариша можна тільки з дозволу викладача.

4. З навчальною метою під час заняття мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

5. Здобувач повинен виконувати вимоги щодо термінів виконання поставлених завдань, захисту робіт, ліквідації заборгованостей. При виконанні робіт до захисту допускаються ті роботи, у яких дотримується політика академічної доброчесності та які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат. Несвоєчасне виконання поставленого завдання/роботи знижує максимальний бал (оцінку) за завдання

на 20 %.

6. Здобувач має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

7. Здобувач має берегти й зміцнювати власність Університету.

Література:

1. Андрушко И. О. Управление качеством услуг в санаторно-курортном хозяйстве [Электронный ресурс] / И. О. Андрушко. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_tourism/andrushko2.htm.
2. Апитерапия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://anomalia.narod.ru/med/med16-3.htm>.
3. Байлик С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посібник / С. І. Байлик, О. М. Кравець. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 197 с.
4. Байлик С. И. Гостиничное хозяйство: учебник / С. И. Байлик [для студ. высш. учеб. заведен.]. – 2-е изд., перераб и доп. – Київ : Дакор, 2009. – 368 с.
5. Ведмідь Н. І. Класифікація санаторно-курортних і оздоровчих підприємств / Н. І. Ведмідь // Культура народів Причорномор'я. – 2012. – № 238. – С. 9–13.
6. Верещагіна С. Косметичні глини. Користь і властивості косметичної глини. Видикосметичної глини [Електронний ресурс] / Софія Верещагіна. – Режим доступа: <http://ywoman.ru/page/kosmetichni-glini-korist-i-vlastivostikosmetichnoyi-glini-vidi-kosmetichnoyi-glini>.
7. Ветитнев А. М. Курортное дело : учеб. пособие / А. М. Ветитнев, Л. Б. Журавлева. – М. : КНОРУС, 2006. – 528 с.
8. Виды массажа [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.massage.ru/kinds.htm>.
9. Влащенко Н. М. Нормативно-правове забезпечення санаторно-курортної діяльності в Україні / Н. М. Влащенко // Бізнес Інформ. – 2012. – № 4. – С. 147–150.
10. Гидротерапия в курортных условиях [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sankurtur.ru/methods/372/>.
11. Грязелечение: лечебные грязи, грязевые курорты (фанготерапия, пелоидотерапия) [Электронный ресурс] . – Режим доступа : <http://sankurtur.ru/methods/371/>.
12. Драчева Е. Л. Специальные виды туризма. Лечебный туризм : учеб. пособие / Е. Л. Драчева. – Москва : Кнорус, 2008. – 152 с.
13. Драчева Е. Л. Специальные виды туризма. Лечебный туризм : учеб. пособие / Е. Л. Драчева. – Москва : Кнорус, 2008. – 152 с.
14. ДСТУ 4268:2003. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kurortservice.com/uploads/assets/file/per.pdf>.
15. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zumf.com/doc/449/>.
16. Загальні питання фізіотерапії [Електронний ресурс]. – Режим доступа :

- http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/sport_medic/lectures_stud/uk/medlik/ptn/.
17. Засоби лікувальної фізичної культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://medical-enc.com.ua/sredstva.htm>.
  18. Звезда по имени Солнце [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/1041/>.
  19. Кифяк В. Ф. Развитие медичного туризму в регіонах України / В. Ф. Кифяк // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 1. – С. 30–33.
  20. Кліматолікування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sanikur.com/uk/4/22/23/>.
  21. Кінезітерапія [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Кінезітерапія>.
  22. Краєвська А.С. Менеджмент діяльності санаторно-курортного закладу http://www.confcontact.com/20101224/3_kraev.php.
  23. Кусков А. С. Курортология и оздоровительный туризм / А. С. Кусков, О.В. Лысикова. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 320 с.
  24. Ландшафтотерапия – лечение красотой курортных пейзажей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sankurtur.ru/methods/364/>.
  25. Лапп С. К. Талассотерапия : море смывает все болезни / С. К. Лапп. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2007. – С. 55–67.
  26. Лечебная глина [Электронный ресурс]. – Режим доступа http://www.razlib.ru/zdorove/celebnaja_glina_i_celebnye_grjazi/p3.php.
  27. Лечебные свойства меда [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.salkova.ru/Product_bee/Honey/medicin.php.
  28. Лечение глиной [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.astromeridian.ru/medicina/>.
  29. Лечение нефтепродуктами [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://nexvorat.ru/index.php/znacharskie-sredstva/lechenie-nefteproduktami.html>.
  30. Лікарські рослини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Лікарські_рослини.
  31. Лікувальні грязі та пелоїдолікування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sanikur.com/uk/4/22/25/>.
  32. Метеозависимость (метеочувствительность) к колебаниям погоды [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.spina.co.ua/simptomu/meteozavisimost-meteochuvstvitelnost/>.
  33. Методика розрахунку обсягів туристичної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/sp/sp_03.pdf.
  34. Мигалина Ю. Ю. Развитие санаторно-курортной справи в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Мигалина. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/mygalyna2.htm.
  35. Нетрадиційна медицина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://megasite.in.ua/5116-netradicijna-medicina-te-shho-vi-ne-znali.html>.
  36. Новые сорта меда [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://beehoney.com.ua/honey_new_types.html.

37. Оптимальний руховий режим [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://medbib.in.ua/optimalnyi-dvigatelnyy-rejim.html>.
38. Основні прийоми масажу: техніка виконання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poradumo.pp.ua/krasa-i-zdorovya/14873-osnovn-priyomimasazhu-tehnka-vikonannya.html>.
39. Писаревський І. М. Матеріально-технічна база готелів : підручник / І. М. Писаревський, А. А. Рябєв ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 286 с.
40. Показания и противопоказания для назначения массажа [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.massage.ru/indications.htm>.
41. Польза и вред солнца [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://amm.net.ua/polza-i-vred-solnca.html>.
42. Псаммотерапия, песочные ванны в курортном лечении [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sankurtur.ru/methods/567/>.
43. Рутинський М. Й. Класифікації та типології курортів / М. Й. Рутинський // Вісник Львівського університету. – Серія географічна. – 2007. – Вип. 34. – С. 236–246.
44. Рутинський М. Й. Рекреалогія з основами курортології. – Ч. 1. Теоретичні засади : курс лекцій / М. Й. Рутинський ; за ред. М. Мальської. – Львів : Фенікс, 2004. – 68 с.
45. Савельев В. Медицинский туризм: тенденции и прогнозы [Электронный ресурс] / Валерий Савельев. – Режим доступа : http://www.trnnews.ru/news/13603/?utm_medium=email.
46. Смірін С. Грязь, яка лікує [Електронний ресурс] / С. Смірін. – Режим доступу : <http://familytimes.com.ua/gryaz.html>.
47. Сорта меда [Электронный ресурс]. – Режим доступа http://beehoney.com.ua/honey_types.html
48. Состав лечебной глины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.glinam.narod.ru/28glina.html>.
49. Способы применения меда [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://airbees.com/articles/medicalkz/257-sposoby-primeneniya-meda.html>.
50. Степанов Е. Г. Основы курортологии и санаторно-курортное лечение : учеб. пособие / Е. Г. Степанов. – Харків : Кроссруд, 2007. – 584 с.
51. Столяренко А. В. Эффективность деятельности санаторно-курортного комплекса: методологические основы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_tourism/stolyarenko.htm.
52. Сухан В. С. Кліматологія і кліматотерапія [Електронний ресурс] / В. С. Сухан. – Режим доступу : www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/2671.
53. Сухарев Е. Е. Курортное дело : учеб. пособие / Е. Е. Сухарев. – 2-е изд., стер. – Москва : Омега-Л, 2011. – 224 с.
54. Термотерапия, парафинотерапия, озокеритотерапия в санаториях и спацентрах на курортах России и мира [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sankurtur.ru/methods/2100/>.
55. Терренкур, тропы здоровья на курортах. История. Показания и ограничения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sankurtur.ru/methods/368>.

- 56.Ткаченко Т. Особливості управління закладами санаторно-курортної сфери [Електронний ресурс] / Т. Ткаченко, С. Костін. – Режим доступу : http://www.lnu.edu.ua/faculty/intrel/2008_24/19.pdf.
- 57.Фоменко Н. В.Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посібник / В.Н. Фоменко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
- 58.Чорненька Н. В. Організація туристичної індустрії : навч. посібник / Н.В. Чорненька. – К. : Атіка, 2006. – 264 с.

Інформаційні ресурси:

- 59.Домбровська Світлана Миколаївна, Грабар Наталія Сергіївна. Опорний конспект лекцій з курсу «Курортологія» для студентів всіх форм навчання напряму підготовки 242 «Туризм» - Харків: НУЦЗУ, 2021 – 112 с.
- 60.Бібліотека Національного університету цивільного захисту України URL :<http://library.nuczu.edu.ua/>.
61. Про курорти : Закон України від 05 жовтня 2000 р. № 2026-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 19 січня 2006 року N 3370-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tourlib.net/zakon/concept2.htm>
62. Всесвітня рада з туризму і подорожей (The World Travel & Tourism Council) (англ.) URL : http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/Economic_Data_Search_Tool/index.php.
63. Всесвітня туристична організація URL : www.unwto.org.
64. Державний комітет статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
65. Законодавство України URL : <http://www.rada.kiev.ua/>
66. Інформаційний портал Країни Світу URL: <https://ru.countries.world/>.
67. Інформаційний портал мандрівника URL : <http://restinworld.ru/countries/index.html>.
68. Кабінет Міністрів України URL : <http://www.kmu.gov.ua/>.
69. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
70. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка URL : <http://korolenko.kharkov.com/>.
71. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека URL : <http://library.kharkov.ua/>.
72. Енциклопедія «Вокруг света» URL : <http://www.vokrugsveta.ru/encyclopedia/>.

Розробник:

Старший викладач кафедри менеджменту ,
к. держ. упр.

Наталія ГРАБАР